

Хоч ОЧБД матиме явну антиросійську спрямованість, але це спричиняє агресивна політика сучасного російського керівництва, його намагання відродити Російську імперію та біполярний світ. Якщо в Росії відбудуться демократичні зміни і вона відмовиться від імперіалістичної політики, звільнить окуповані території та сприятиме миру і безпеці в цьому регіоні, необхідність в існуванні такого блоку відпаде і він може саморозпуститися.

О. В. Зінченко, доктор історичних наук, доцент

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ ТА УКРАЇНА

Учені-політологи розподіляють глобальні проблеми сучасності, від вирішення яких залежать існування, збереження та подальший розвиток світової цивілізації, на чотири основні групи соціально-політичного, соціально-економічного, соціально-екологічного та гуманітарного характеру. Ключові проблеми нинішньої епохи, що постають перед Україною, логічно розподілити на дві частини: 1) проблеми, у вирішення яких вона робить і об'єктивно здатна зробити значний внесок; і 2) проблеми, які їй загрожують через серйозні перешкоди на шляху їх вирішення, гальмуючи світовий процес глобалізації.

До першої частини слід віднести проблеми запобігання ядерній війні та зменшення рівня озброювання через роззброєння, припинення громадянських воєн, локальних військових конфліктів та ліквідації інших «гарячих» точок планети, подолання культурної відсталості окремих народів, пошуку шляхів вирішення світової енергетичної, сировинної та продовольчої кризи, освоєння в мирних цілях космічного простору, ліквідації голоду, епідемічних захворювань та неосвіченості. Означені проблеми належать до перших двох груп глобальних проблем сучасності, а саме: соціально-політичного та соціально-економічного характеру. Після здобуття незалежності Україна добровільно відмовилася від володіння третім у світі ракетно-ядерним потенціалом після США та РФ (176 міжконтинентальних ракет із 6 ядерними боєголовками до кожної з них, які сумарно сягали 1056 одиниць) разом із ракетами великої дальності та стратегічною авіацією, різко скоротила чисельність інших озброєнь і п'ятикратно обсяги особового складу збройних сил. Представники останніх брали і продовжують брати активну участь у миротворчих операціях на різних континентах та в боротьбі із морським піратством. Україна має понад 820 вищих навчальних закладів, у яких навчаються тисячі іноземних громадян. Багато українських фахівців різних галузей знань працюють у країнах, що розвиваються, вносячи частку зусиль

у ліквідацію неосвіченості та епідемічних захворювань, їх культурний та економічний розвиток. Україна має потужні родовища кам'яного вугілля, а також поклади уранових руд, що складає певний потенціал для вирішення світової енергетичної та сировинної кризи. Великі можливості має Україна і в боротьбі із голодом, систематично збираючи врожаї зернових культур у декілька разів більше від потреб власного населення. За певних зусиль ці врожаї можна значно підвищити, а також повернути до використання понад чверть необроблюваних орних земель. Великий потенціал належить Україні й у виробітку цукру та рослинних масел. Необмежені можливості існують в країні й для інтенсивного розвитку тваринництва та птахівництва. Україна виробляє технічні засоби освоєння у мирних цілях космічного простору і співпрацює у цьому напрямі з іншими країнами.

Другу частину ключових проблем нинішньої епохи складають відновлення і зміцнення довіри між народами та зміцнення системи спільної безпеки, подолання злиденності, оптимізація демографічної ситуації, поліпшення складу повітряно-газової оболонки атмосфери Землі, гармонійний розвиток і взаємодія живої та неживої природи, раціональне використання природного потенціалу, дотримання соціальних, економічних, політичних та індивідуальних прав і свобод, сприяння всебічному розвитку людини, подолання відчуження людини від природи, суспільства, держави та результатів власної діяльності, усунення маніпуляцій особистістю з боку політики, ідеології та міжнародних відносин. Ці проблеми входять до третьої та четвертої груп глобальних проблем сучасності.

Затяжний процес побудови правової держави в Україні, брудні методи боротьби за владу, корумпованість посадовців різних рівнів, працівників правоохоронних органів, урядові та парламентські кризи, клановість викликають недовіру до України з боку інших країн, інвесторів та кредиторів, що гальмує політичний та економічний розвиток країни і консервує її відсталість. Усе це гальмує зміцнення довіри між народами та системи спільної безпеки, подолання злиденності. Економічні негаразди обумовили різке падіння народжуваності і зменшення чисельності населення, відтік за межі країни мільйонів працівників, науковців, фахівців вищої кваліфікації, що не сприяє оптимізації демографічної ситуації. Незаконне привласнення державного майна та бюджетних коштів викликало різке соціальне розшарування та розподіл населення на купку можновладців і масу тих, хто виживає, демонстративне зневажання законів політиками, порушення прав громадянина і зумовило маніпуляцію людиною з боку урядовців, скороминущої кишенькової ідеології та іноземного втручання у внутрішні справи України.

Існують проблеми й екологічного характеру. З 1991 по 2002 р. Верховна Рада України ухвалила 16 законів щодо збереження безпечного для існуван-

ня живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів. Однак в Україні ще існують регіони із смогами над цілими містами та районами, забрудненими водоймищами та землями, численні невпорядковані сховища отруйних хімічних речовин, унаслідок чого страждають не тільки населення, а й флора та фауна. Нераціональна вирубка лісів на території Західної України обертається систематичними зсувами ґрунтових шарів, затопленнями населених пунктів, орних земель, руйнацією тисяч жител, водозахисних споруд, мостів, шосейних доріг, залізниць тощо.

Таким чином, Україна, як і світове співтовариство, постала перед глобальними викликами сучасності, які вимагають зростання її ролі у позитивних відповідях на них. При цьому Україна, з одного боку, активно бореться за вирішення глобальних проблем сучасності, маючи для цього потужний потенціал, а з другого — створює перешкоди на шляху розвитку цього процесу, усунення яких зможе його прискорити. Ефективне використання означеного потенціалу й усунення вказаних перешкод залежить від чинників внутрішньополітичного і міжнародного характеру, перш за все від удосконалення системи державного управління України і політичної волі керівництва та відповідного ставлення до її проблем провідних країн світу.

Т. В. Панченко, доктор політичних наук, доцент

ЗМІЦНЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правих актів розвиток місцевого самоврядування фактично призупинився на рівні міст обласного значення, а переважна більшість територіальних громад інших рівнів через їх надмірну подрібненість та назвичайно слабку фінансову основу виявилася неспроможною до виконання повноважень місцевого самоврядування.

Міжнародний досвід показує, що неможливо перерозподілити повноваження та ресурси між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на користь останніх без їх посилення (укрупнення) чисельно та територіально. Переважна більшість європейських країн здійснила